



A ROMA MENEKÜLTEK HELYZETE MAGYARORSZÁGON

SZAKPOLITIKAI
ÖSSZEFOGLALÓ ÉS AJÁNLÁSOK



Jelen kiadványt az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) által támogatott projekt keretében hoztuk nyilvánosságra. A kiadvány tartalmáért kizárólag a Romaversitas Alapítvány vállal felelősséget és a kiadványban foglaltak semmilyen módon nem tükrözik a UNHCR álláspontját.

Borítókép copyright: Photo: UN Women/Maxime Fossat.
<https://www.flickr.com/photos/unwomeneuropecentralasia/51954770565/in/album-72177720297539154/>

Copyright © Romaversitas Alapítvány, 2023
www.romaversitas.hu
romaversitas@romaversitas.hu
Layout: Sólyom Melinda

TARTALOM

BEVEZETÉS	3
JOGI ÉS ADMINISZTRATÍV PROBLÉMÁK	4
LAKHATÁSI KÖRÜLMÉNYEK	6
MUNKAERŐPIACI HELYZET	8
OKTATÁSI HELYZET	10
AJÁNLÁSOK	11
HIVATKOZOTT IRODALOM	17

Ukrajna orosz megszállása óta emberek milliói kényszerültek elhagyni otthonukat. Civil szervezetek becslése szerint azóta mintegy 100 000 ukrainai roma menekült szomszédos európai országokba. Magyarországra elsősorban kárpátaljai magyarajkú romák érkeztek.¹ Bár elérhető hivatalos statisztikák nincsenek; a jelenleg működő menekültszállások feltérképezése alapján több ezer roma menekült tartózkodhat Magyarországon. Rendkívül marginalizált társadalmi helyzetükből adódóan a kárpátaljai roma menekültek Magyarországon nagymértékben függenek az állami ellátásoktól és szolgáltatásoktól, a menekültügyi és szociális ellátórendszer azonban nincs megfelelően felkészülve a nagyszámú menekültek befogadására és ellátására. Központosított intézkedések és megfelelően kiépített infrastruktúra hiányában a befogadás, a lakhatás, a munkaerő-piaci integráció, az oktatás és az általános segítségnyújtás elsősorban az alapvetően túlterhelt civil társadalomra, az önkormányzatokra és az egyházi szervezetekre terhelődik. Emellett a roma menekült családok tapasztalatait és mindennapi életét az etnikai diszkrimináció és rasszizmus nyílt és rejtett mechanizmusai nagyban meghatározzák.

¹ <http://www.chirikli.com.ua/index.php/en/library/item/275-since-february-2022-about-100-000-roma-fleeing-from-the-war-in-ukraine-to-the-eu>

Alábbi adatok és javaslatok elsősorban 2022 decembere és 2023 áprilisa között civil szakemberekkel és segítőkkel folytatott párbeszéd során gyűjtött információkon alapul²; másodsorban pedig a 2022 júniusa és 2022 szeptembere között végzett korábbi kutatásokon. A jelentés a roma menekülteket érintő legfontosabb problémákat járja körül, illetve ajánlásokat fogalmaz meg az e csoport számára nyújtott komplexebb szolgáltatásnyújtás irányába.

JOGI ÉS ADMINISZTRATÍV PROBLÉMÁK

A menekültek jogállásával kapcsolatos jogi és adminisztratív folyamatok az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (OIF) hatáskörébe tartoznak. A menekültválság kirobbanása óta a hatóságok és a menekültek számára egyaránt számos bonyodalmat okozott a menekültek védelmével kapcsolatos szabályozásokban és eljárásokban való eligazodás. A leggyakoribb jogi és adminisztratív problémák a következők:

- *A rendszer egyik általános hiányossága, hogy nincsenek reális adatok a rendszerbe érkező menekültekről és tartózkodási helyükről. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának becslései szerint április 18-ig 35 030 személy kért ideiglenes tartózkodási engedélyt Magyarországon, azonban az Ukrajnából érkező határátlépők száma ennél jóval magasabb, mintegy 2,5 millió.³ Megbízható adatok hiányában nem lehet megfelelően felmérni a szolgáltatásnyújtás és szükségletek állapotát és ennek mentén célzott szolgáltatástervezést kialakítani.*

² <https://romaversitas.hu/ukrajnai-roma-gyerekek-inkluzioja/>

³ <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

- *Az ideiglenes védelem iránti kérelem benyújtása hosszadalmas és összetett adminisztratív folyamat, amelyben megfelelő segítség nélkül nehéz eligazodni.* Az ideiglenes védelem iránti kérelmet személyesen kell benyújtani a tartózkodási helyhez legközelebb eső OIF irodában.⁴ A hatóságoknak 55 napon belül kell döntést hozniuk. Az eljárás során az ukrán állampolgárságot igazoló dokumentumot (pl. személyi igazolványt vagy útlevelet) kell benyújtani. Ilyen dokumentumok hiányában a hatóságok hosszabb vizsgálatot kezdeményeznek.⁵
- Korábbi kutatásaink, valamint más szervezetektől származó adatok alapján azok közül, akik megkapták az ideiglenes tartózkodási engedéllyel járó *létfenntartási támogatást* (22 800 Ft), sokan arról számoltak be, hogy *az összeg túl kevés ahhoz, hogy fedezze a mindennapi alapvető szükségleteiket.*⁶
- *Egy másik jelentős jogi probléma a magyar-ukrán állampolgársággal rendelkezőket érinti.* Mivel a magyar állampolgárok nem kérhetik a menedékes státuszt, nem szerepelnek a menekültügyi rendszer hivatalos adataiban. Mivel a kárpátaljai romák közül sokan kettős állampolgársággal rendelkeznek, nehéz megbecsülni a roma menekültek tényleges számát.⁷

⁴ <https://helsinki.hu/az-ukrajna-elleni-tamadas-es-a-magyar-menekultugyi-rendszer/>

⁵ <https://helsinki.hu/az-ukrajna-elleni-tamadas-es-a-magyar-menekultugyi-rendszer/>

⁶ https://voiceamplified.org/wp-content/uploads/2022/11/VOICE-CARE-Policy-Brief_Hungary-Food-Insecurity_Sept22.pdf

⁷ A 2022 júniusa és szeptembere között végzett kutatásunkban a válaszadók 27%-a (161 fő) rendelkezett kettős állampolgársággal, 37%-uk sikeresen regisztrált a menekültügyi rendszerben, míg a többi válaszadó (36%) még nem regisztrált, vagy nem tudta, hogy milyen státusszal rendelkezik.

- Bár a magyar állampolgárok nem regisztrálhatnak menedékes státuszért, elméletben jogosultak a státusszal járó szolgáltatásokra és ellátásokra. A gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a hatóságok gyakran nincsenek tisztában a kettős állampolgárokra vonatkozó szabályokkal, így azzal sem, hogy azzal milyen ellátások járnak. Ennek eredményeként *a kettős állampolgársággal rendelkező menekültek – elsősorban kárpátaljai roma menekültek – gyakran nem kapják meg a megélhetési támogatást, mert nem rendelkeznek információkkal annak adminisztratív lépéseiről, vagy megtagadják tőlük az ingyenes egészségügyi ellátást.*

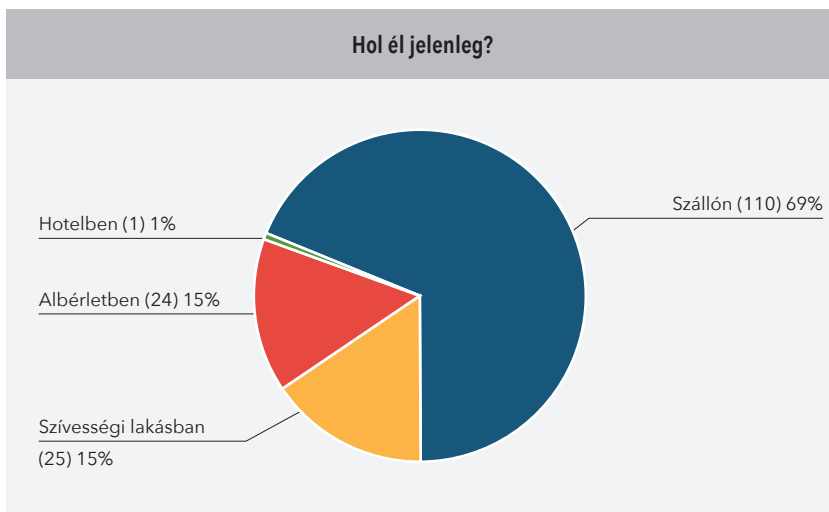
LAKHATÁSI KÖRÜLMÉNYEK

Strukturális egyenlőtlenségek és a lakáspiaci diszkrimináció miatt a kárpátaljai roma menekültek lakhatási helyzetét számos nehézség és bizonytalanság övezi:

- Elsősorban civil és egyházi szervezetek és önkormányzatok alakítottak ki ideiglenes és hosszabbtávú szálláshelyeket. *A legtöbb roma családot intézményi lakhatásban helyezték el, ami jellemzően hajléktalanszállókból, családok átmeneti otthonaiból, üdülőkből és munkásszállókból kialakított menekültszállókat jelent.* Amint az alábbi ábrán látható, a 2022 júniusa és szeptembere között végzett kutatásunkban a 161 válaszadóból 110-en éltek a felmérés időpontjában intézményi lakhatásban családjukkal együtt. Jelenleg legalább 10 olyan menekültszálló van a látóterünkben, ahol kizárólag roma családok (általában 10-40 család között) laknak.
- *Komplex lakhatási megoldások és minimum standardok hiányában a különböző szálláshelyek körülményei eltérőek.* Vannak olyan me-

menekültszállók, ahol az önkormányzat napi háromszori étkezést biztosít, máshol viszont a menekültek csak hideg élelmiszer-ellátást kapnak. Emellett, míg egyes budapesti szállások környékén több lehet az elérhető munkalehetőség, számos szálló az adott település peremén vagy olyan vidék térségeiben helyezkedik el, ahol a helyi infrastruktúra kevésbé elérhető, és kevés a munkalehetőség.

- Bár életkörülmények tekintetében nagy különbség van egyes menekültszállók között, elmondható, hogy *ezek az intézményi szálláshelyek alapvetően nem alkalmasak hosszútávú lakhatásra*. Általános probléma, hogy a menedékhelyek zsúfoltak és szűkösek, nem rendelkeznek privát, vagy az önállóbb életvitelhez szükséges terekkel, például konyhával. *A menekültszállókról kivezető érdemi utak és a megfizethető bérlakások hiánya nehezen áthidalható akadályokat állít a kárpátaljai roma családok elé*



1. ábra – A roma menekültek lakhatási körülményei
2022 június és szeptember közötti adatfelvétel alapján

az önálló lakhatás terén, amely a hosszútávú társadalmi inklúzió egyik alapvető pillére lenne.

- A roma menekült családok különösen nehéz helyzetben vannak a lakhatás terén, mivel gyakran nincsenek olyan stabil anyagi helyzetben, hogy önállóan tudnának lakást bérelni. Emellett, még ha találnak is olyan bérleti lehetőséget, amelyet meg tudnak fizetni, gyakran szembesülnek a lakástulajdonosok diszkriminatív hozzáállásával. *A kárpátaljai roma menekültek tehát jellemzően teljesen kiszorultak a magánlakáspiacról.* A bérlakásokban élő kevés roma család általában szolidáris alapon, magánlakástulajdonosok felajánlásai vagy civil szervezetek középtávú lakásprogramjai révén jutottak lakhatáshoz.

MUNKAERŐPIACI HELYZET

A kárpátaljai romák jellemzően már az elmúlt 6-7 évben jelen voltak a magyar munkaerőpiacon, mivel a képzetlen munkaerőt igénylő egyes szektorok egyre jobban megnyíltak az ukrán munkavállalók számára. Ennek mentén így habár a férfiak Magyarországon hozzáférnek bizonyos munkalehetőségekhez, amelyek révén fontos jövedelemforráshoz jutnak, a kárpátaljai menekült roma családok gazdasági helyzete számos bizonytalanságot rejt magában:

- *A nők számára jellemzően kevés az olyan munkahely, amelyet össze tudnak egyeztetni háztartási és gyereknevelési teendőkkel.* A munkavállalást az is nehezíti, hogy a legtöbb kárpátaljai roma nő az általános iskolát sem végezte el és/vagy írástudatlan. *Ez azt jelenti, hogy nagyon gyakran az egyetlen bevételi forrás a családok számára a férfiak munkája, ami már eleve bizonytalan anyagi helyzetet jelenthet.*

- Emellett az írástudatlanság, a korai iskolaelhagyás és a szegénység magas aránya, valamint a munkaerőpiacon elterjedt faji megkülönböztetés miatt *a roma menekültek csak a legbizonytalanabb, alacsony jövedelmű és alacsony presztízsű munkahelyekhez férnek hozzá*. A Romaversitas által megkérdezett menekült családokban a férfiak jellemzően az építőiparban vagy a vas- és acéliparban dolgoztak, gyakran munkaszerződés nélkül. Marginális munkaerőpiaci helyzetük több kérdést is felvet:
 - Hallottunk beszámolókat arról, hogy a kárpátaljai roma menekültek nem kaptak fizetést munkájukért, vagy váratlanul leépítették őket. *Ez a munkaerőpiaci pozíció amellett, hogy jövedelmet jelent, a nagyfokú bizonytalanság miatt nem járul hozzá a családok érdemi és hosszútávú társadalmi inklúziójához és a tisztességes mindennapi élethez.*
 - A kárpátaljai romák gyakran olyan ágazatokban dolgoznak, amelyek sokszor veszélyes környezetben végzett fizikai munkát jelentenek. *A bejelentetlen, munkaiügyi védelem nélküli foglalkoztatás hatalmas aggodalomra ad okot a menekültek munkavégzéséhez szükséges egészségi állapotának és személyes biztonságának, emberi méltóságának megőrzése szempontjából.*
 - Végezetül, ezek az alapvetően alacsony presztízsű munkák *a munkaerőpiac peremén nem járnak szélesebb körű helyi ismeretekkel vagy kapcsolati hálóval, amelyek elengedhetetlenek lennének a roma menekült családok társadalmi beilleszkedéséhez.*

A roma menekültek kizsákmányoló és bizonytalan munkaerő-piaci helyzete kulcsfontosságú kérdés: *amíg nem biztosítják számukra a tisztességes munka és az anyagi stabilitás alapvető feltételeit, addig önálló lakhatási lehetőségekhez sem férnek hozzá érdemben.*

OKTATÁSI HELYZET

A túlterhelt magyar közoktatási rendszerben az iskolai beiratkozás és a formális oktatásban való érdemi részvétel a menekült szülők és gyermekek számára bonyolult adminisztratív és érzelmi folyamat lehet, a roma menekült gyermekek pedig sok szempontból különösen nehéz helyzetben vannak. Helyi és országos szintű intézményi együttműködés és központosított koordináció, valamint az oktatási és menekültügyi jogszabályok összehangolásának hiánya miatt a menekült gyermekek speciális szükségletei és problémái sokszor nem kapnak megfelelő minőségű és mértékű szakmai beavatkozást és figyelmet. Amint azt az alábbiakban részletezzük, a roma menekült gyermekek oktatással kapcsolatos sajátos tapasztalatai és hátrányai számos formában jelentkeznak a magyar közoktatásban:

- *A nagymértékű iskolai szegregáció Kárpátalján* az egyik legmeghatározóbb tényezője a roma gyermekek már meglévő oktatási hátrányainak. Szociális munkások és segítők beszámolói alapján a magyarországi *roma menekült gyermekek jellemzően nincsenek hozzászokva az iskolai rutinhoz és a mindennapos iskolába járáshoz*, ami miatt a hivatalos beiratkozás ellenére sok gyermek gyakran hiányzik az iskolából. Emellett a roma menekült gyermekek gyakran traumatizáltak, *számos mentális és fizikai egészségügyi problémával küzdenek*, és az osztálytermi dinamikát is szorongatónak élik meg. Ez számos formában megjelenhet, például koncentrációs nehézségekben, hiperérzékenységekben, hiperaktivitásban, agresszív viselkedésben stb.
- *Az iskolába járáshoz szükséges megfelelő anyagi feltételek hiánya* egy másik olyan probléma, amely nehezítheti a roma gyermekek oktatáshoz való hozzáférését Magyarországon. A menekült roma gyerekek gyakran hiányoztak az iskolából a mindennapi szükségletek, például a megfelelő ruházat, cipő és étel-miszer hiányában Kárpátalján. Az alapvető szükségletek – többek között

ruházati cikkek, iskolai felszerelések és ingyenes étkezés – nélkül a kárpátaljai roma családok számára ezek továbbra is megoldandó nehézségeket jelenthetnek gyermekeik iskoláztatása terén Magyarországon.

- *Az idősebb roma menekült fiatalok különösen kiszolgáltatottak* – ők jellemzően már az ukrán iskolarendszerből lemorzsolódtak. Mivel Magyarországon a tankötelezettségi korhatár 16 év, a magyar közoktatási rendszer sem szívja fel őket, annál *előbb lépnek a munka világába*, amely fontos jövedelmet jelenthet a családok számára. Emellett a tinédzserkorú roma lányok számára különösen nagy a veszélye annak, hogy *az otthoni háztartási feladatok, a korai házasságkötés és gyermekvállalás* miatt ki maradnak az iskolából.
- Ezek a generációkon átívelő strukturális problémák a *korai iskolaelhagyás, a lemorzsolódás és az írástudatlanság* magas arányát eredményezik a kárpátaljai roma lakosság körében. Ennek következtében a magyarországi roma menekült gyermekek a magyarországi iskolákban gyakran kerülnek *alacsonyabb osztályba*, és/vagy a már meglévő oktatási hátrányaik miatt oktatási gyengeségekkel küzdenek. Mivel a roma menekült szülők általában szintén írástudatlanok ők nem tudják segíteni gyermekeiket a tanulásban.

AJÁNLÁSOK

A magyarjékú kárpátaljai roma menekültek az élet minden területén – lakhatás, foglalkoztatás, oktatás, egészségügy, jogi és közigazgatási eljárások - a bizonytalanság és kiszolgáltatottság számos strukturális akadályával és formájával szembesülnek. A civil társadalommal

folytatott párbeszéd alapján úgy véljük, hogy a roma menekültek társadalmi inklúziója állami szintű specifikus beavatkozásokat, valamint a civil társadalmi csoportokkal, roma aktivistákkal és önkormányzati szereplőkkel való szisztematikus együttműködést igényel. Mindezekkel összhangban a következő ajánlásokat fogalmazzuk meg:

- Számos civil, egyházi és önkormányzati aktor és kezdeményezés dolgozik roma menekültekkel az élet különböző területein, de az információáramlás és az együttműködés terepe korlátozott. *Szükség van a különböző szereplők közötti strukturáltabb együttműködésre és hálózatépítésre, amelynek révén továbbirányítási mechanizmusok alakíthatók ki, és a jó gyakorlatok elterjedhetnek.* Emellett szükség van a menekültügyi és a szociális ellátórendszer hatékonyabb összehangolására, amelyekben a kárpátaljai roma menekültek sajátos helyzete kiemelt figyelmet igényel.
- *A roma menekültek mindennapi életét közvetlenül segítő civil szervezetek, köztük nők és romák által vezetett közösségi szervezetek különösen alulfinanszírozottak. Támogatni kell kapacitásfejlesztésüket, hogy nagyobb mozgásterük legyen a roma menekülteket támogató komplexebb szolgáltatásokra.* Emellett nagyobb figyelmet kell fordítani a szociális munkások és szakemberek pszichoszociális és mentális jóllétére.
- *A menekültekkel kapcsolatos nyilvánosan elérhető adatbázisok és statisztikák; és a menekültek helyzetének szisztematikus nyomon követése elengedhetetlen a különböző szükségleteket és igényeket kielégítő szolgáltatások tervezéséhez.*
- *A roma menekültek többsége még mindig menekültszállókban él, ami csak rövid vagy középtávú lakhatási megoldást jelent. A roma menekültek szükségleteinek kielégítése az azonnali válságreakciókon túlmutató intézkedéseket igényel.* Olyan inklúziós közpolitikai

intézkedésekre és beavatkozásokra van szükség, amelyek a hosszútávú társadalmi inklúziót segítik – ennek kulcseleme az intézményi lakhatásból a (támogatott) önálló lakhatásba való átmenet biztosítása.

- *Biztosítani kell, hogy az ukrainai kettős állampolgárok és a menedéjjoggal rendelkező menekültek egyaránt hozzáférjenek a védelmi rendszer keretében nekik járó támogatáshoz a lakhatás, az egészségügyi ellátás, a megélhetési támogatás, a foglalkoztatás és az oktatás terén. Ezzel összhangban alapvető fontosságú a megfelelő tájékoztatás és a segítségnyújtás a bürokratikus és adminisztratív procedúrák terén.*
- *Az eddigi tapasztalatok alapján a roma menekültek általános jóléte jobban biztosított azokon a helyszíneken, ahol van kapacitás az állandó segítői jelenletre és a különböző szakemberek, illetve roma szakértők bevonására. Emellett fontos a roma szakemberek bevonása a megfelelően érzékeny és antirasszista kezdeményezések megtervezésében és végrehajtásában. Biztosítani kell, hogy a roma menekültek mindennapi életét komplex szociális munka és szakértői jelenlét kísérje végig, beleértve a pszichológiai és mentális szolgáltatásokat, és a nemi alapú és szexuális erőszakkal kapcsolatos és egyéb biztonsági kockázatokkal szembeni érdemi segítségnyújtást.*
- *A roma menekültek kiszolgáltatott helyzetben vannak a munkaerőpiacon, és kizsákmányoló körülményeknek vannak kitéve. Sürgősen szükség van a romaellenes megkülönböztetés ellen fellépő közpolitikai intézkedésekre, valamint a roma menekült munkavállalók jogainak védelmét biztosító foglalkoztatási programokra.*
- *A roma menekült nők nehezen jutnak olyan állásokhoz, amelyeket össze tudnának egyeztetni gondozási feladataikkal, és a magas írástudatlansági és iskolai lemorzsolódási arányok*

tovább rontják munkaerőpiaci esélyeiket. *A roma menekült nők nemspecifikus szükségleteire reagáló munkaerő-piaci programokat és rendszereket kell kidolgozni. A felnőttképzési kezdeményezések széles körben hozzáférhetőnek kell lenniük számukra, beleértve az írás-olvasás tanfolyamokat is.*

- *A roma menekült gyermekek számára elkülönített oktatási intézmények megfelelő átmeneti megoldást jelenthetnek az iskolai hátrányaik precíz felmérése és a célzott pedagógiai figyelem biztosítása terén; hosszú távon azonban az elkülönített oktatás nem szolgálja a társadalmi befogadást, és elmélyítheti a szegregációt. Hosszútávon alapvető fontosságú annak biztosítása, hogy minden menekült gyermek integrált oktatásban részesüljön.*
- *Szükség van a menekült gyermekek oktatási fejlődését támogató és mentoráló szolgáltatások rendszerszintű megvalósítására, előzetes értékelési intézkedések és felzárkóztató tevékenységek kidolgozására a korai iskolaelhagyók esetében.*
- *A hatóságok, az állami szereplők és a segítő szakemberek részéről is számos esetben tapasztalható diszkriminatív és előítéletes hozzáállás. A roma menekültekkel folytatott munka során a megkülönböztetésellenes elvek általános érvényesítésére, valamint a megkülönböztetés eseteinek nyomon követésére és jelentésére szolgáló rendszerekre van szükség.*
- *A menekült közösségek és családok fontos szerepet játszhatnak gyermekeik oktatási integrációjának ösztönzésében és előmozdításában. A szülők bevonása és részvétele döntő fontosságú a roma menekült gyermekek szükségleteinek megvitatásában és értékelésében, valamint a célzott segítségnyújtási stratégiák kidolgozásában.*
- *Átfogó és szisztematikus beavatkozásokra és állami intézkedésekre van szükség, amelyek biztosítják a roma menekült gyermekek okta-*

tási integrációját, beleértve az iskolai beiratkozás adminisztratív folyamataira vonatkozó megfelelő információkhoz való hozzáférést, az érdemi iskolalátogatáshoz szükséges forrásokat és szolgáltatásokat, valamint a minőségi oktatás biztosítását. Ez magában foglalja az oktatási rendszerek menekült gyermekek befogadására való felkészítését célzó univerzális, valamint olyan célzott intézkedéseket, amelyek befogadó és kulturálisan érzékeny környezetet biztosítanak a roma menekült tanulók számára, és amely megfelelő figyelemmel és támogatással segíti őket a hátrányok csökkentésében.

HIVATKOZOTT IRODALOM

Chirikli (2022). Since February 2022 about 100.000 Roma fleeing from the war in Ukraine to the EU <http://www.chirikli.com.ua/index.php/en/library/item/275-since-february-2022-about-100-000-roma-fleeing-from-the-war-in-ukraine-to-the-eu>

EDUA Projekt, (2023). Education of Ukrainian refugee children in Hungary. Situation analysis and policy recommendations. <https://uainfo.hu/2023/03/13/edua-szakpolitikai-javaslatcsomag/>

Emberi Erőforrások Minisztériuma (2022). Tájékoztató az Ukrajnából érkező családok támogatásához a család-és gyermekjóléti szolgáltatók számára. https://szocialisportal.hu/wp-content/uploads/2022/05/Menekult-Tajekoztato_osszedolgozott_vegleges_0525.pdf

Helsinki Committee (2022). Az ukrajna elleni támadás és a magyar menekültügyi rendszer. <https://helsinki.hu/az-ukrajna-elleni-tamadas-es-a-magyar-menekultugyi-rendszer/>

Menedék (2022). Valahol Otthon Lenni. Menekültek társadalmi beilleszkedése Magyarországon. https://tudastar.menedek.hu/sites/default/files/valahol_otthon_lenni.pdf

Mirga- Wójtowicz, Talewicz, Kołaczek (2022). Human rights, needs and discrimination – The situation of Roma refugees from Ukraine

in Poland. <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:gJFzhp3Nj1YJ:https://data.unhcr.org/en/documents/download/96575&cd=3&hl=hu&ct=clnk&gl=hu>

Müller, S. (2022). Forced Migration and the Roma in Ukraine. <http://www.ror-n.org/-blog/forced-migration-and-the-roma-in-ukraine>

OXFAM.org (2022). Roma refugees from Ukraine face Europe's coming winter with added burden of hostility and discrimination <https://www.oxfam.org/en/blogs/roma-refugees-ukraine-face-europes-coming-winter-added-burden-hostility-and-discrimination>

Romaversitas Foundation, (2022). The situation of Transcarpathian Romani families fleeing the war from Ukraine. <https://romaversitas.hu/inclusion-of-roma-refugee-children-from-ukraine/>

Romea.cz (2022). Romani activist from Ukraine: The rights of Romani people are neglected and they are persecuted, Russia takes advantage of this for its propaganda about neo-Nazi tensions in Ukraine. <https://romea.cz/en/news/world/romani-activist-from-ukraine-the-rights-of-romani-people-are-neglected-and-they-are-persecuted-russia-takes-advantage-of#.YmUQ96vkQwU.twitter>

VOICE, (2022). Hungary: The impact of Food Insecurity on Gender-Based Violence in the Ukraine Refugee Response. https://voiceamplified.org/wp-content/uploads/2022/11/VOICE-CARE-Policy-Brief_Hungary-Food-Inecurity_Sept22.pdf

UNHCR (2023). Ukraine Refugee Situation. <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>



